

TARTU ÜLIKOOL
arvutiteaduse instituut

Cyber-security Excellence Hub in
Estonia and South Moravia

Turbe mõõtmisest

Mari Seeba

Küberturbe juhtivekspert (RIA)

Infoturbe doktorant (TÜ)

12. veebruar 2025

RIIGI INFOSÜSTEEMI AMET


```
graph LR; A((Turve vs turvalisus)) --> B((Mõõtmise üldisemas plaanis)); B --> C((Mõõtmise trended)); C --> D((Näited)); D --> E((F4SLE)); E --> F((Tulemused));
```

Turve vs turvalisus

Mõõtmise
üldisemas
plaanis

Mõõtmise
trended

Näited

F4SLE

Tulemused

INFO- / KÜBER-

turve

- **Protsess**, millega tagatakse millegi kokkulepitu kaitse
- Käideldavuse, konfidentsiaalsuse ja tervikluse säilitamise tegevused

turvalisus

- Kaitstud **olek**
- Olek, kus riskid on hoitud talutaval tasemel

Miks üldse **turvet** mõõta?

- Kui turvaline ma olen?
- Kas ma olen parem kui eelmine aasta samal ajal?
- Kas ma kulutan asja eest raha turbele?
- Kui turvaline ma olen võrreldes teistega?
- Milliseid riski ülekandmise võimalusi mul on?

Hubbard, D.W., Seiersen, R., How to measure anything in cybersecurity risk, (2014)

- Vastavus (E-ITS, GDPR, NIS2, elutähtsad teenused, jne)
- Progress (As-Is -> To-Be)
- Teadmine nõrkustest ja riskidest
- Teadmatuse vähendamine
- Partneri usaldamine
- Toetustegevuste plaanimine (riigi tasand)
- Eelarve

Miks **turbe** mõõtmine on nii... raske?

- Me ei saa mõõta kõiki turvanõudeid
- Keskkond, abstraktsioonitase ja kontekst mõjutavad turvet
- Mõõtmine protsessina mõjutab turvet
- Ükski süsteem pole sõltumatu
- Turvalisus on mitmekihiline
- Vastane muudab keskkonda
- Me oleme liiga optimistlikud
- Me tajume kasu kahjust erinevalt, kuigi numbriliselt on võrreldavad
- Mõõtmine on samaaegselt nii tagasiside kui eesmärk

Mõõtmine

- Võrdleme ühikuga (measuring)

Taseme hindamine

- Anname hinnagu tasemele (evaluate)
– tasemetööd

Hindamine

- Hindame hetke olekut (assessment) –
diferentseeriv personaalne hindamine

Cybersecurity Assessment Methods by Leszczyna (2021)

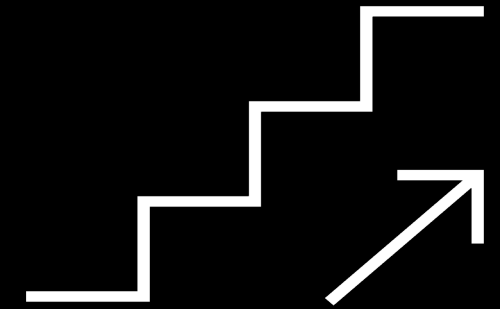
- Compliance checking
- Vulnerability identification
- Vulnerability analysis
- Penetration testing
- Checklist-based Evaluation
- Simulation-based testing
- Emulation-based testing
- Model-based testing
- Formal analysis
- Reviews

Security Measurement Models by Khalenghi et al. (2022)

- Taxonomy-based (single security related subject)
- Scoring-based (sub-metrics)
- Attack Graph and Attack Graph based
- Stepwise (follows predefined steps, predicted actions)
- Conceptual (structural)
- Reference or Security Measurement Reference Model (standard based)
- Maturity based (security capabilities)
- Functional (operational, organisational or mission-based)
- Multi-dimensional
- Stochastic
- Contextual

Küpsusmodelid

	Cyber Security Maturity Models (CSM2)	Organizations or Author	Purposes and Strengths	Maturity Levels				
				1	2	3	4	5
1	Information Security Evaluation Maturity Model (ISEM), 2000	City Group	Security awareness and evaluation	Complacency	Acknowledgment	Integration	Common practice	Continuous improvement
2	Systems Security Engineering Capability Maturity Model (SSE-CMM), 2001	The US National Security Agency (NSA)	Evaluation of software security engineering processes	Performed informally	Plan and track	Well defined	Control	Continuous improvements
3	Information security management system (ISMS-ISO 27001), 2005	ISO	Information security risk management through security standards	Performed	Managed	Established	Predictable	Optimized
4	Information Security Management Maturity Model (ISM3), 2007	ISM3 Consortium	Prevent and mitigate incidents and Optimise the use of information, money, people, time and infrastructure	Undefined	Defined	Managed	Controlled	Optimized
5	Information Security Maturity Model (ISM2), 2007	NIST-PRISMA	Provides a framework for review and measure the information security posture of an information security program	Policies	Procedures	Implemented	Tested	Integrated
6	Gartner's Information Security Awareness Maturity Model (GISMM), 2009	Gartner	Security awareness, and risk management in large international organizations	Blissful ignorance	Awareness	Corrective	Operations excellence	
7	Information Security Framework (ISF), 2009	IBM	Security gap analysis between business and technology	Initial	Basic	Capable	Efficiency	Optimizing
8	Resilience Management Model (RMM), 2010	CERT	A capability-focused process model for managing operational resilience	Incomplete	Performed	Managed	Defined	
9	Community Cyber Security Maturity Model (CCSMM), 2011	White	Community effort and communication capability in communities	Initial	Advanced	Self-Assessed	Integrated	Vanguard
10	NICE's Cyber Security Capability Maturity Model, 2012	The US DHS	Workforce planning for cyber security best practices	Limited	Progressing	Optimized		
11	Cyber Security Framework (CSF-NIST), 2014	NIST	Improves federal critical infrastructure through a set of activities designed to develop individual profiles for operators	Identify	Protect	Detect	Respond	Recover
12	Cyber Security Capability Maturity Model (C2M2), 2015	Curtis	Assessment of implementation and management in Critical Infrastructure	Not performed	Initiated	Performed	Managed	

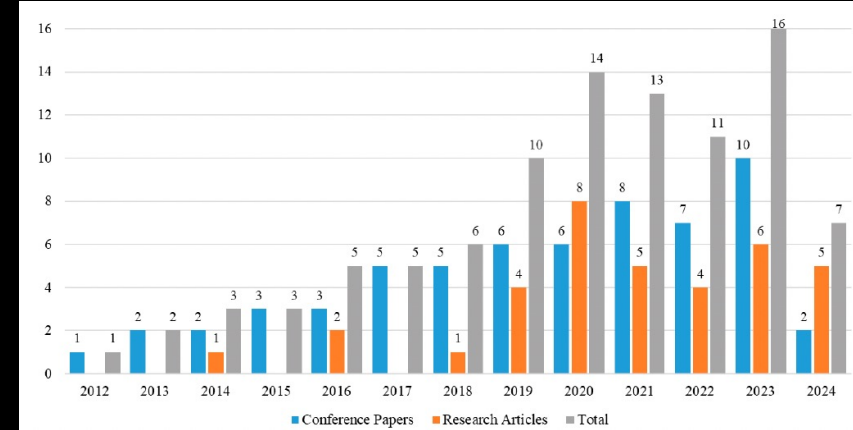
Küpsusmõõdikute trendid

Miks

- Regulatsioonide vastavus
- Ohtudele vastupanu võime
- Andmekaitse
- Riskide leevendamine
- Intsidentidega toimetulek
- Investeeringud küberturbesse
- Küberturve kultuuri taseme tõstmine
- Jätkusuutlikkuse parendamine
- Kuluefektiivsed turbelahendused

Puudused

- Ressursipuudus
- Keerukus
- Sektorieripäradega mitteamestamine
- Juhiste puudulikkus
- Kultuurilised ja inimlikud barjäärid
- Ärieesmärkidega mitteühildumine
- Automatiseerimise puudumine
- Standardiseerimata meetrika
- Integratsiooni puudumine eksisteerivate süsteemidega
- Majanduslikud barjäärid
- Fookuse puudumine intsidendi haldusele

Organisatsioon	NImetus	Link	Kommentaar
US CISA	CSET	https://www.cisa.gov/resources-tools/services/cyber-security-evaluation-tool-cset	Allalaetav rakendus paljude standardite jaoks (NIST CSF, CMMC). Keskele andmeid ei kogu
NSCS-BE	CyberFundamentals Framework	https://atwork.safeonweb.be/tools-resources/cyberfundamentals-framework	Nii vabatahtlikuks kasutuseks kui sertimiseks (Excel), NIST CSF 1.0
NCC-AT	WKO Online Ratgeber	https://ratgeber.wko.at/itsafe/	Sisselogimiseta, seansipõhine, kohene vastus, võrdlusalus (kogub andmeid) + soovitude nimekiri, ca 200 küsimust, neljane skaala
NCSC-IE	Cyber Security Baseline Standards Self-Assessment Form	https://www.ncsc.gov.ie/guidance/	Vabatahtlik hindamine, (Excel), NIST CSF 1.0 põhine
NC3-LU	Fit 4 Cybersecurity Assessment Tool	https://nc3.lu/assessment-testing-and-training/fit4cybersecurity	13 teemat 5-10 väitega, skoor üle 65p on aluseks NC3 muude teensute saamiseks (nt turvatestid), annab tagasi negatiivsed vastused (rakendusplaaniks)
TRAFICOM (FI)	Cybermeter	https://www.kyberturvallisuuskeskus.fi/fi/palvelumme/tilannekuva-ja-verkostojohtaminen/kybermittari	Vabatahtlik hindamine, rakendamise alus (Excel)
Hellenic Ministry of Digital Governance Government department	Cybersecurity Self Assessment Tool	https://mindigital.gr/wp-content/uploads/2022/03/cybersecurity-self-assessment.xlsm	Vabatahtlik (Excel)
CNCS-PT		https://www.cncs.gov.pt/pt/quadro-nacional/#cibercheckup	Online, NIST CSF 1.0, 3-30 küsimust plokkides, kokku 100 küsimust. Kolm vastust – keskmine neist asjakohane, tulemiks radar ja tervikloend vastustest

F4SLE

Framework for Security Level Evaluation

Pilotprojekt (2020)

Word (2020)

Excel (2021)

MASS (2022)

E-ITS Hub (2025)

F4SLE

Framework for Security **Level** Evaluation

- **Kohene** vastus
- **Võrdlusalus** teistega, ootusega, riskitasemega
- **Vastavus** ja kõikehõlmavus + ohud (E-ITS, ISO27001, NIS2, ENISA TLR)
- Võimalikult **madal sisenemisbarjäär**
- Uuendamise võimalus nii et võrdlusvõimalus säilib (MUSE)
- Andmekogumise tööriist (automaatika) ja andmeprivaatsus
- **Kordusmõõtmine**
- Andmete taaskasutus erinevate sidusrühmade tarbeks
- Mitmekeelsus

MASS – veebi-põhine tööriist F4SLE kasutamiseks ja andmete keskele kogumiseks

- **Privaatsus**printsip – toorandmed ei lahku vastaja juurest
- Serverisse saadetakse vaid **agregeritud** (keskmistatud andmed)
- **Kohene** tulemuse näitamise vastajale
- **Võrdlus**aluse esitamine vastajale
- Andmete **taaskasutus**

Test keskkond: <https://mass.cloud.ut.ee/test-massui/#/>

Toote keskkond

RIIGI INFOSÜSTEEMI AMET

TARTU ÜLIKOOL
arvutiteaduse instituut

0/189

APP - Rakendused

Olukorra hinnang tarkvara, rühmatarkvara, kataloogiteenuste ja tellimustarkvara haldamisele, sh nende uuendamised turvalised seadistamised, vaid vajaduspõhised juurdepääsud, logimine.

1. Rakenduste kasutuselevõtul jälgitakse rakendustele antavaid õigusi ja neid piiratakse.

① Lisainfo

Vältes kirjeldatud olukorra jaoks ei ole veel midagi olulist tehtud	Väide on osaliselt vastav olukorra kirjeldusele, kuid siiski oluliste puudustega	Väide on kooskõlas sinu organisatsiooniga, kuid mõningate puudustega	Väide vastab sinu organisatsiooni kontekstis täielikult tõele	Jätan vastamata	Ei kehti
---	--	--	---	-----------------	----------

2. Rakendusi, rühmatarkvara ja kataloogiteenusid on lubatud hallata vaid selleks määratud administraatoril.

① Lisainfo

Vältes kirjeldatud olukorra jaoks ei ole veel midagi olulist tehtud	Väide on osaliselt vastav olukorra kirjeldusele, kuid siiski oluliste puudustega	Väide on kooskõlas sinu organisatsiooniga, kuid mõningate puudustega	Väide vastab sinu organisatsiooni kontekstis täielikult tõele	Jätan vastamata	Ei kehti
---	--	--	---	-----------------	----------

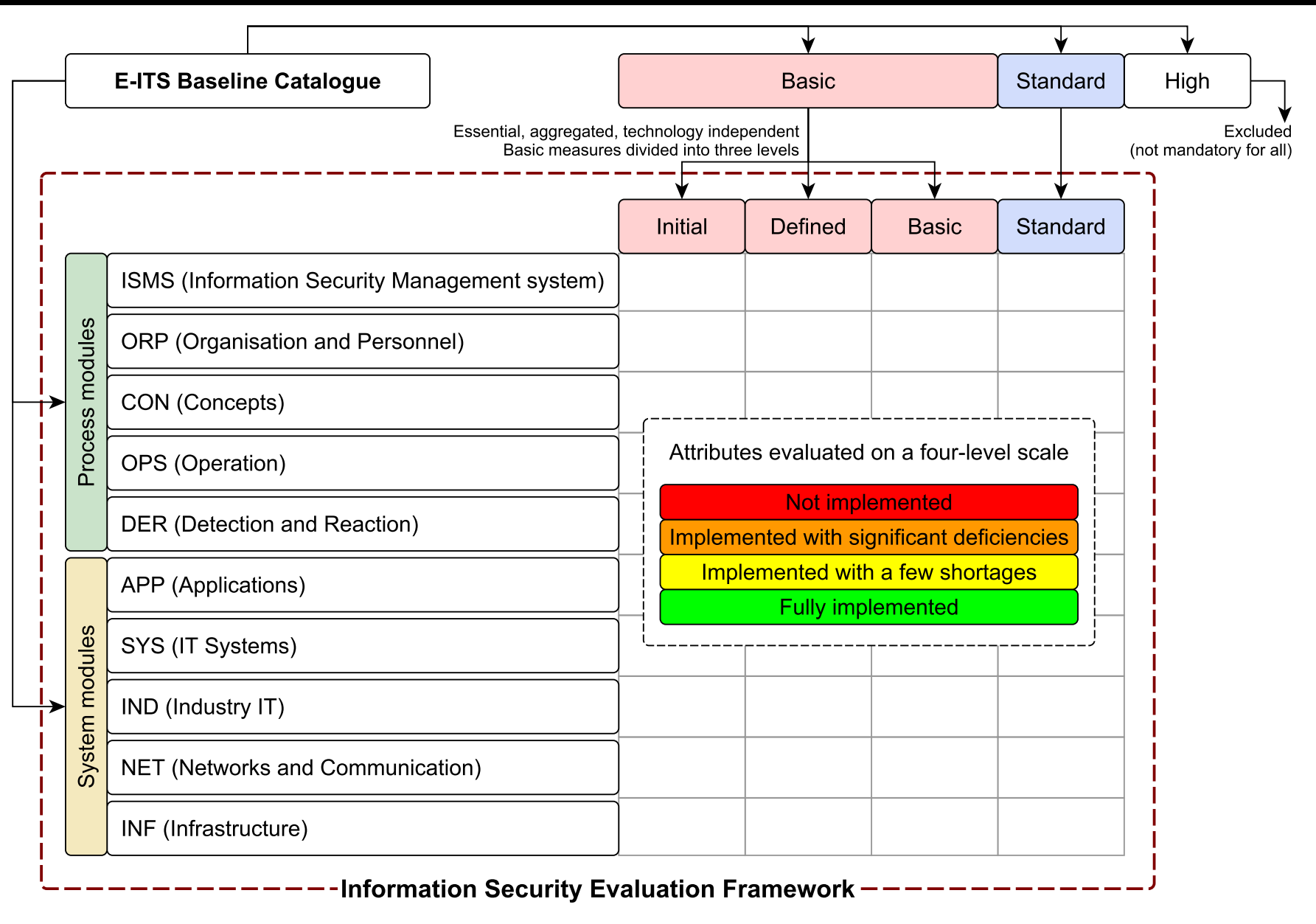
3. Kahjurvaravastast tarkvara kasutatakse e-posti serverites rämpsposti ja pahatahtliku sisu tuvastamiseks sissetulevates ja väljaminevates e-kirjades ning e-posti manustes.

① Lisainfo

Vältes kirjeldatud olukorra jaoks ei ole veel midagi olulist tehtud	Väide on osaliselt vastav olukorra kirjeldusele, kuid siiski oluliste puudustega	Väide on kooskõlas sinu organisatsiooniga, kuid mõningate puudustega	Väide vastab sinu organisatsiooni kontekstis täielikult tõele	Jätan vastamata	Ei kehti
---	--	--	---	-----------------	----------

4. Kataloogiteenustele (directory service) on kehtestatud reeglid.

① Lisainfo

Seeba, M., Mäses, S., Matulevičius, R. (2022). Method for Evaluating Information Security Level in Organisations. In: Guizzardi, R., Ralyté, J., Franch, X. (eds) Research Challenges in Information Science. RCIS 2022.

<0.75 INITIATED
 Good practices have not been implemented, risks have not been recognized, and management has not taken the initiative. Security activities are sporadic and instead initiated at the grassroots level.

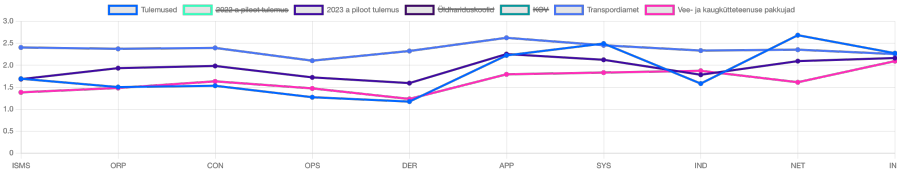
>=0.75 and <1.5 DEFINED
 Processes and activities are initiated on an ad hoc basis. Documents have been prepared but are partially outdated or do not correspond to reality.

>=1.5 and <2.25 BASIC
 Practices work and are documented, resources are planned, and roles and responsibilities are allocated. Regularity of activities has not yet been achieved.

>2.25 STANDARD
 Organizational policies and principles are clear. Activities are monitored and traceable, and activities are standardized and documented. Continuous improvement is taking place. Exceptions are monitored.

- Generate PDF
- Save detailed answers to local disk
- Save summary metadata to local disk

Results compared to benchmark

Process dimensions

ISMS Situation assessment of the establishment and performance of the organisation's information security management system, including the involvement of management, distribution of responsibilities and allocation of resources and asset mapping.

ORP Situation assessment of information security management, including usage rules for computers and other devices, personnel policy, identity and access rights management, and training.

CON Situation assessment of the organisation's basic information security concepts used for all other areas, including backups, archiving, development, personal data protection principles, and cryptography-related procedures and awareness. In addition, data exchange agreements between data exchange partners.

OPS Situation assessment of the organisation's IT operation management regardless of specific hardware, software, or network components. This includes the management and documentation of Cloud services and remote work.

DER Situation assessment of security incident management, related activities (including IT forensics), audits, and emergency preparedness (including exercises).

System dimensions

APP Situation assessment of software, groupware, directory services, and subscription software management, including secure configurations of updates, need-based accesses, and logging.

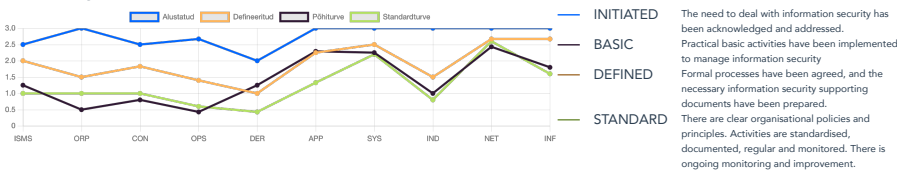
SYS Situation assessment of the hardware solutions and management (including setup, monitoring, and management) like servers, computers, tablets, phones, removable data media, and virtualization solutions.

IND Situation assessment of secure management (configuration and monitoring) and safety of machine tool control computers, sensors, robots, lab and diagnostic equipment, warehouse systems and other industrial IT systems.

NET Situation assessment of network, network components, telephone communications management, computer network project timeliness, regular updating, and outdated and unsafe solution avoidance (default passwords and manufacturer-unsupported solutions).

INF Situation assessment of security management for buildings, rooms, cabling, mobile workplaces, vehicle IT solutions and smart houses. Compliance with building fire safety requirements, special safety requirements and location in facilities for protected rooms, and the inclusion of smart infrastructure in the security policy are considered.

Maturity levels

INITIATED The need to deal with information security has been acknowledged and addressed.

BASIC Practical basic activities have been implemented to manage information security.

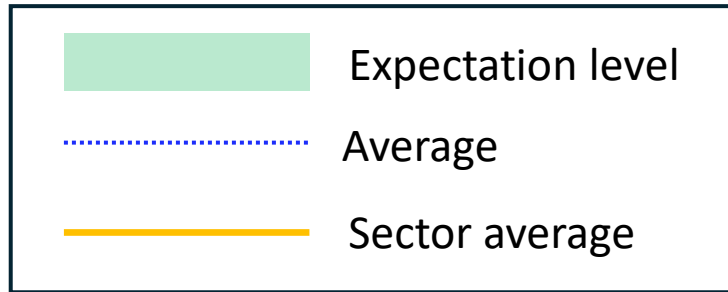
DEFINED Formal processes have been agreed, and the necessary information security supporting documents have been prepared.

STANDARD There are clear organisational policies and principles. Activities are standardised, documented, regular and monitored. There is ongoing monitoring and improvement.

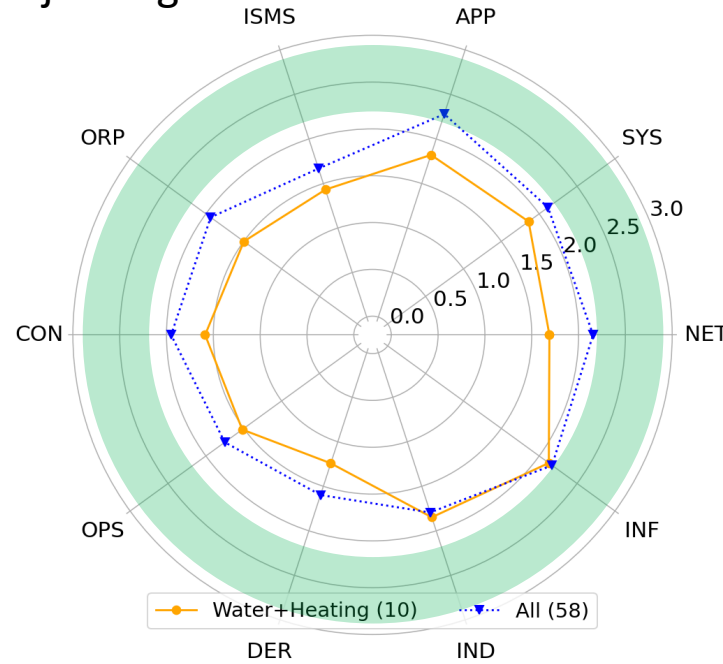
Organisatsioon ja CISO

- Hinnang 10 dimensioonis
- Riski tasemed
- Võrdlus ootusega (roheline joon)
- Võrdlusalus teiste sektoritega
- Turbedimensioonide selgitused
- Küpsustasemed detailsemalt

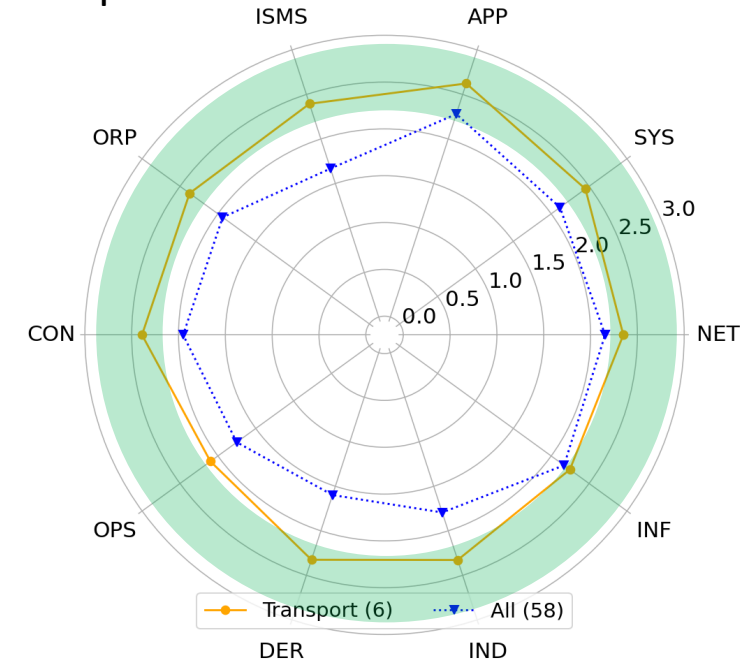
Sektorite võrdlus 2023okt-2024okt

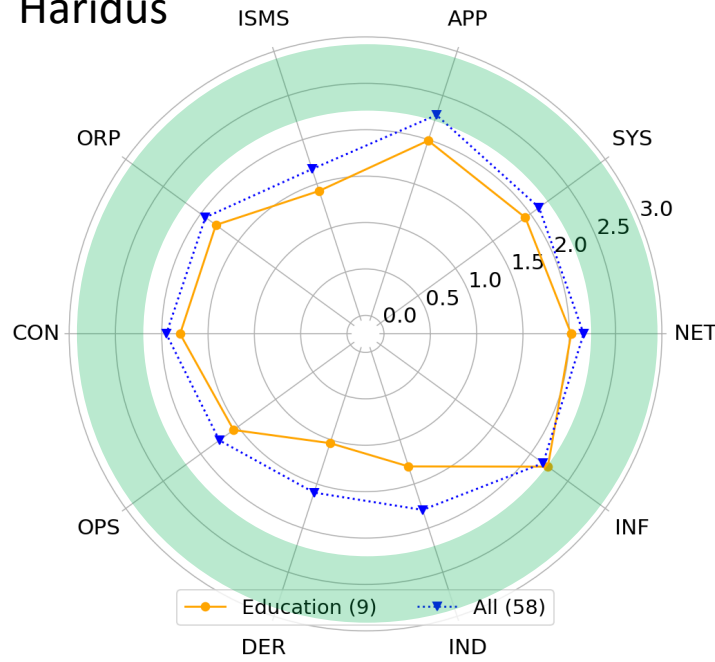
Vesi ja kaugküte

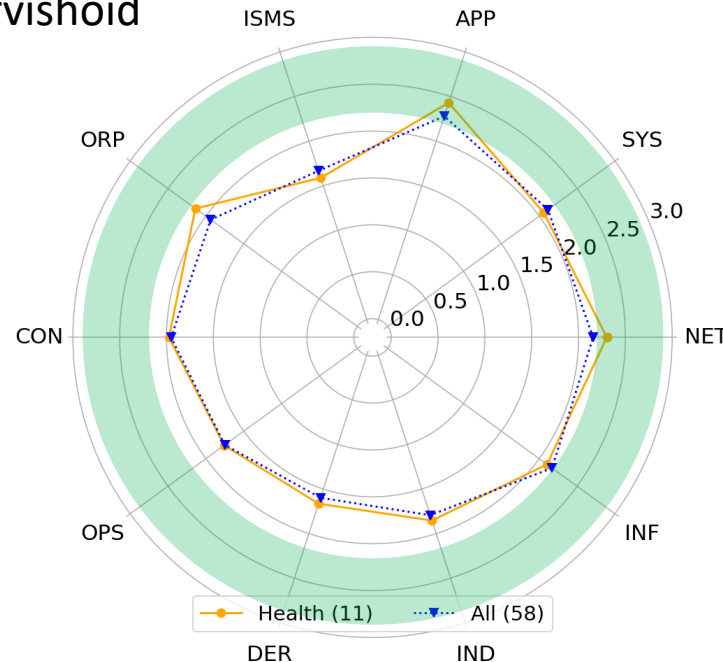
Transport

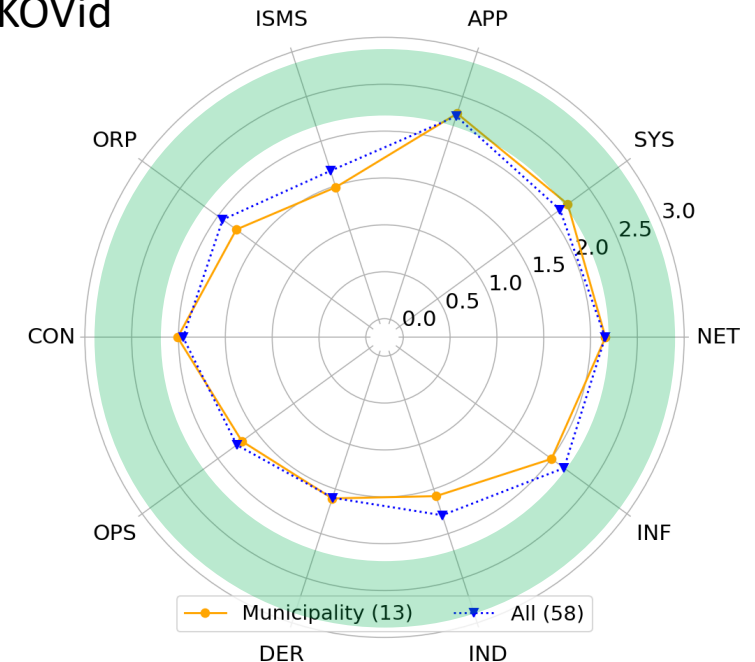
Haridus

Tervishoid

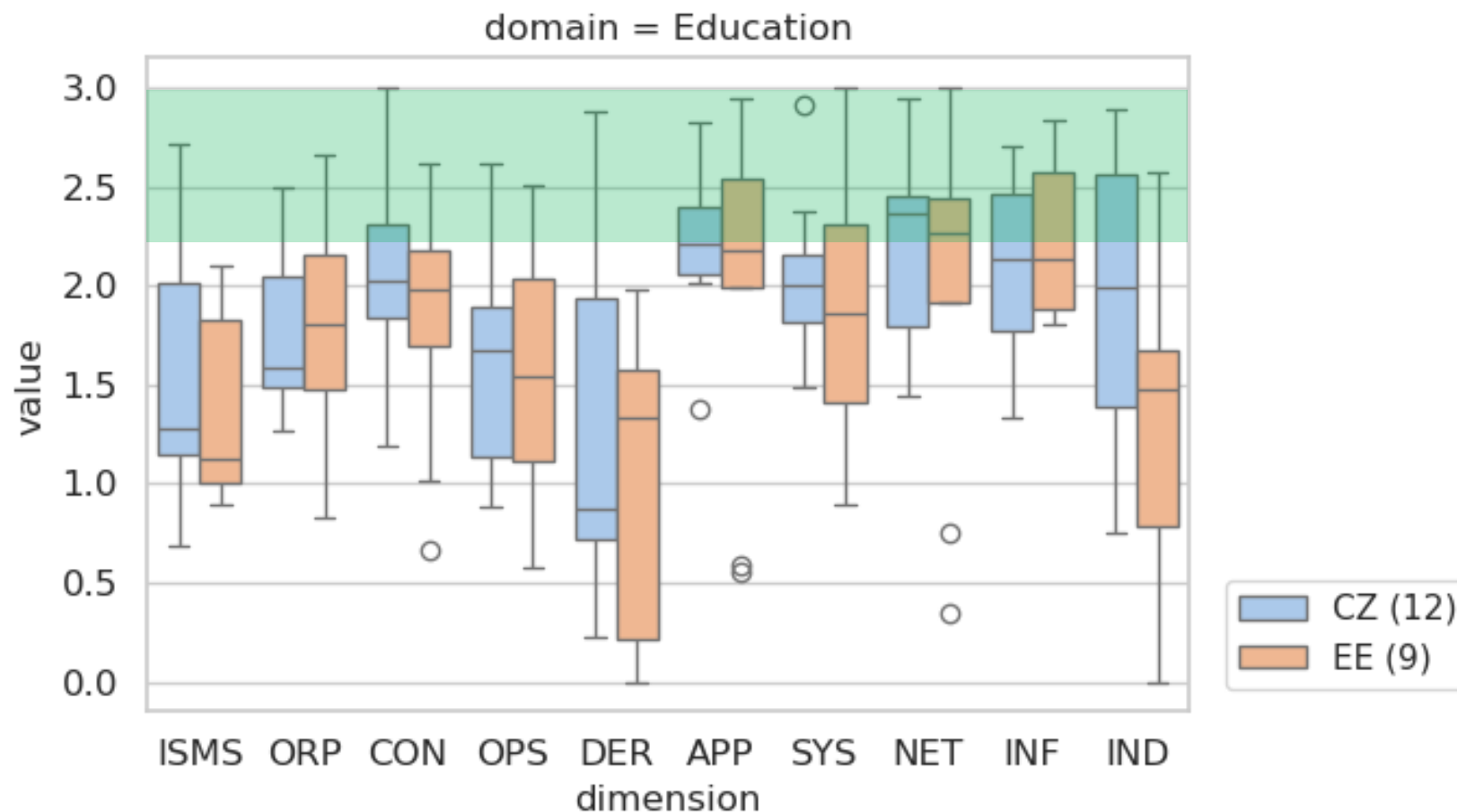

KOvid

Estonia vs Tšehhi – Haridussektor 2024okt

Kasutuslood (andmete taaskasutus NIS2 järgi)

Poliitikakujundaja

- Teadlikkus, toetusmeetmed, muutuste jälgimine

Järelevalve

- Automatiseerimine, fokusseerimine

ENISA

- Teadlikkus, võrdlus

Konsultant

- Fookuspunktide seadmine, muutuste jälgimine

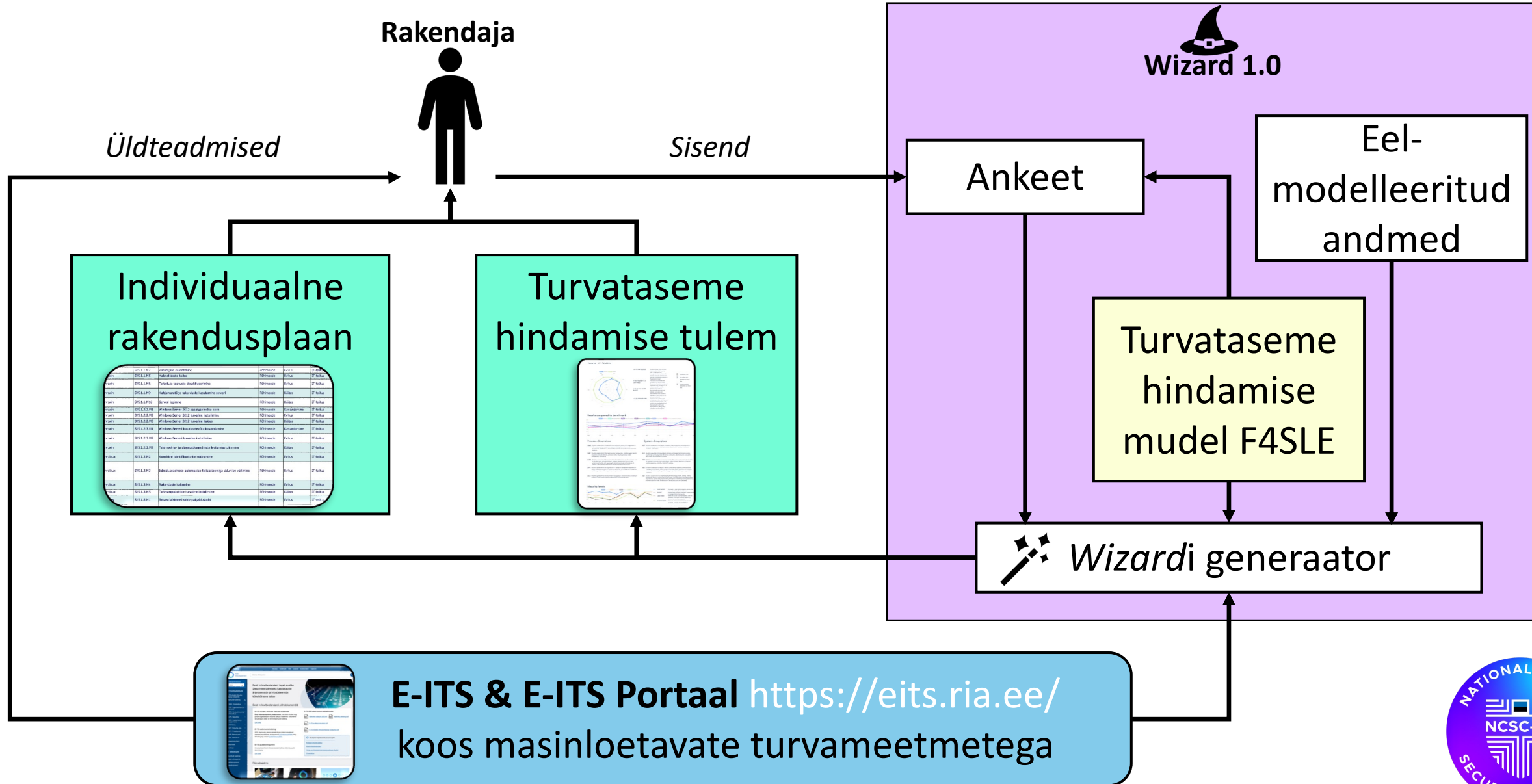
Organisatsioon

- Teadlikkus, tegevusplaan, võrdlus teistega, auditiasendus

Tarneaahela partner

- Teadlikkus, võrdlus teistega

Teekaart: Q2 2025

Küpsushindamise tulemused 2024 nov - dets

E-ITS & F4SLE (Framework for Security Level Evaluation)

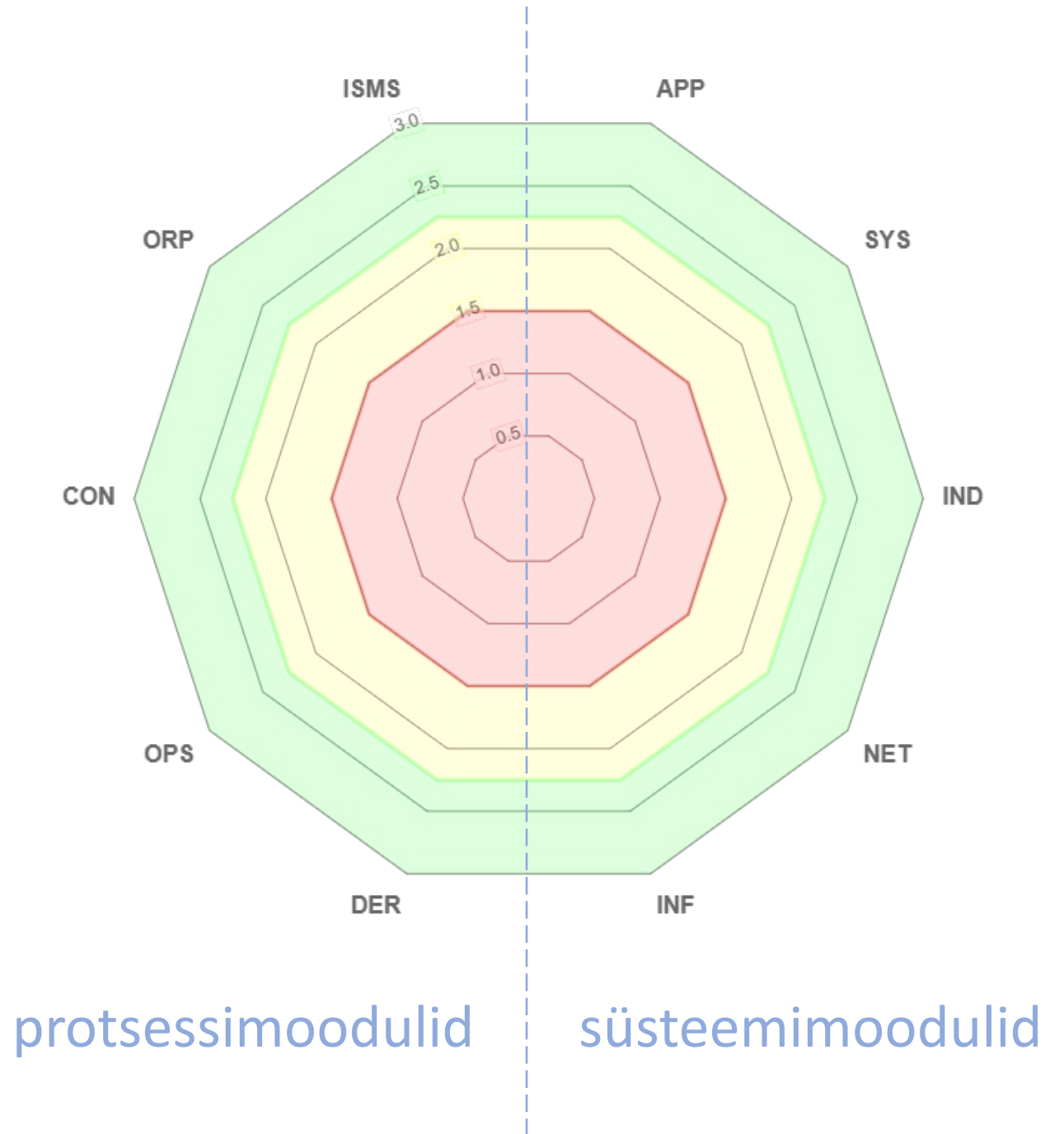
Sten Mäses, Mari Seeba

E-ITS

E-ITS etalonturbe kataloog esitab ohtude tõrjeks kasutatavad meetmed moodulitena.

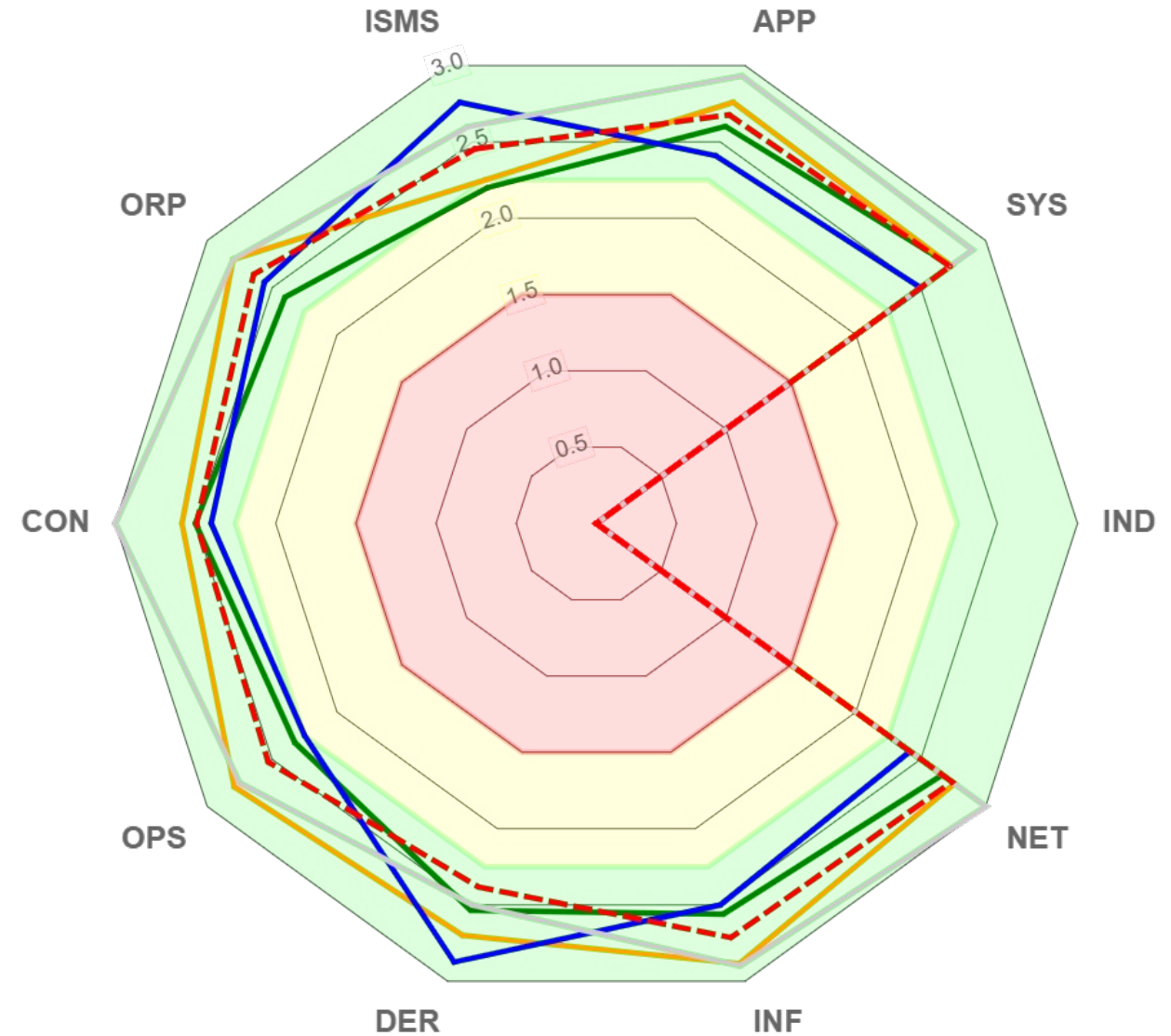
F4SLE

F4SLE aitab moodulgruppide kaupa turvataset hinnata.
(Framework for Security Level Evaluation)

Eesmärk

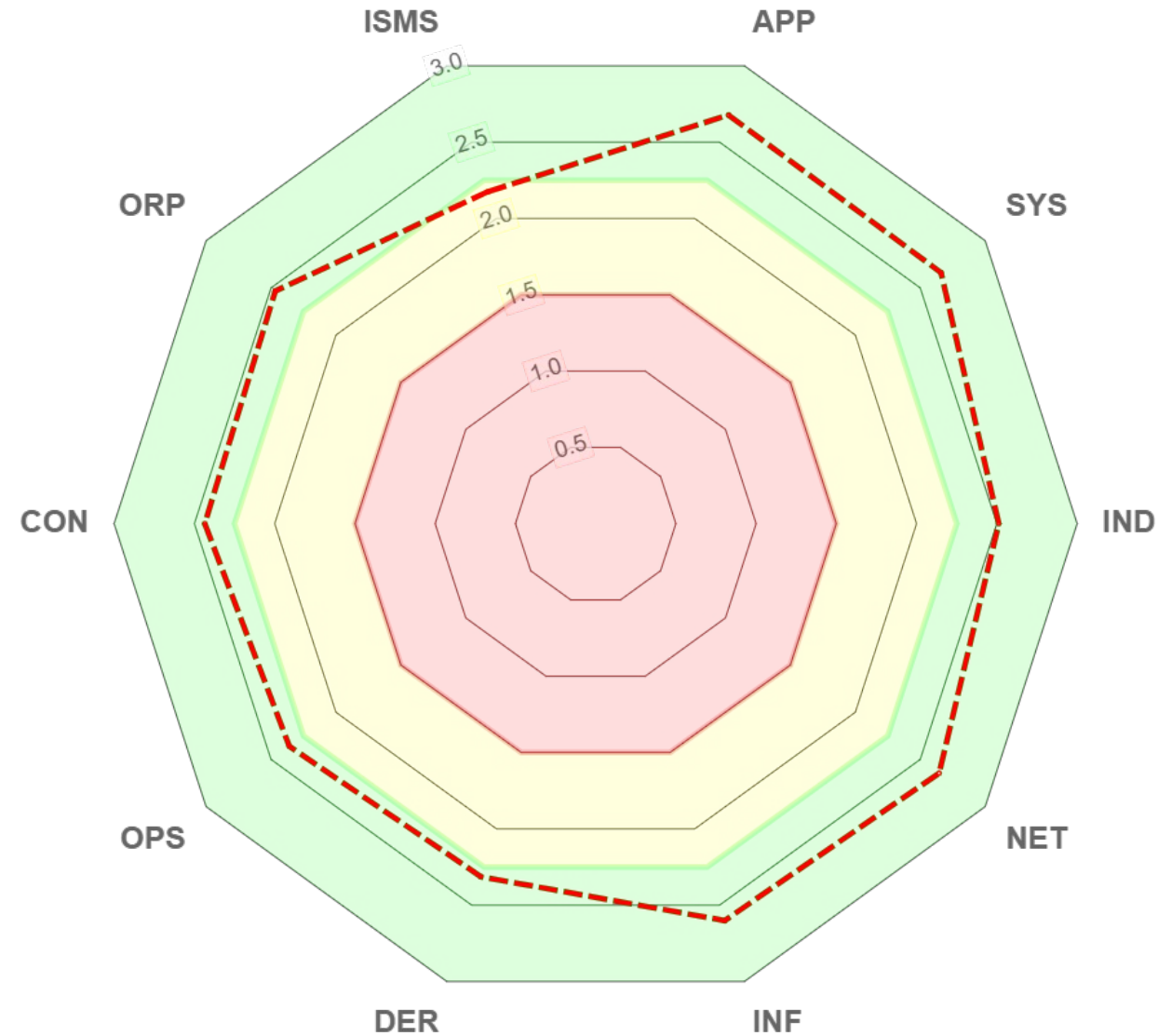
- Tulemused “rohelistes”
- Dokumentatsioon ja Praktilisus peavad olema rohelistes (seadusest tulenevalt).
- IND võib olla nullis, kui tööstusautomaatikat, robotseadmeid pole.

 Keskmine Teadlikkus Dokumentatsioon Praktilisus Küpsus

Tulemused keskmiselt

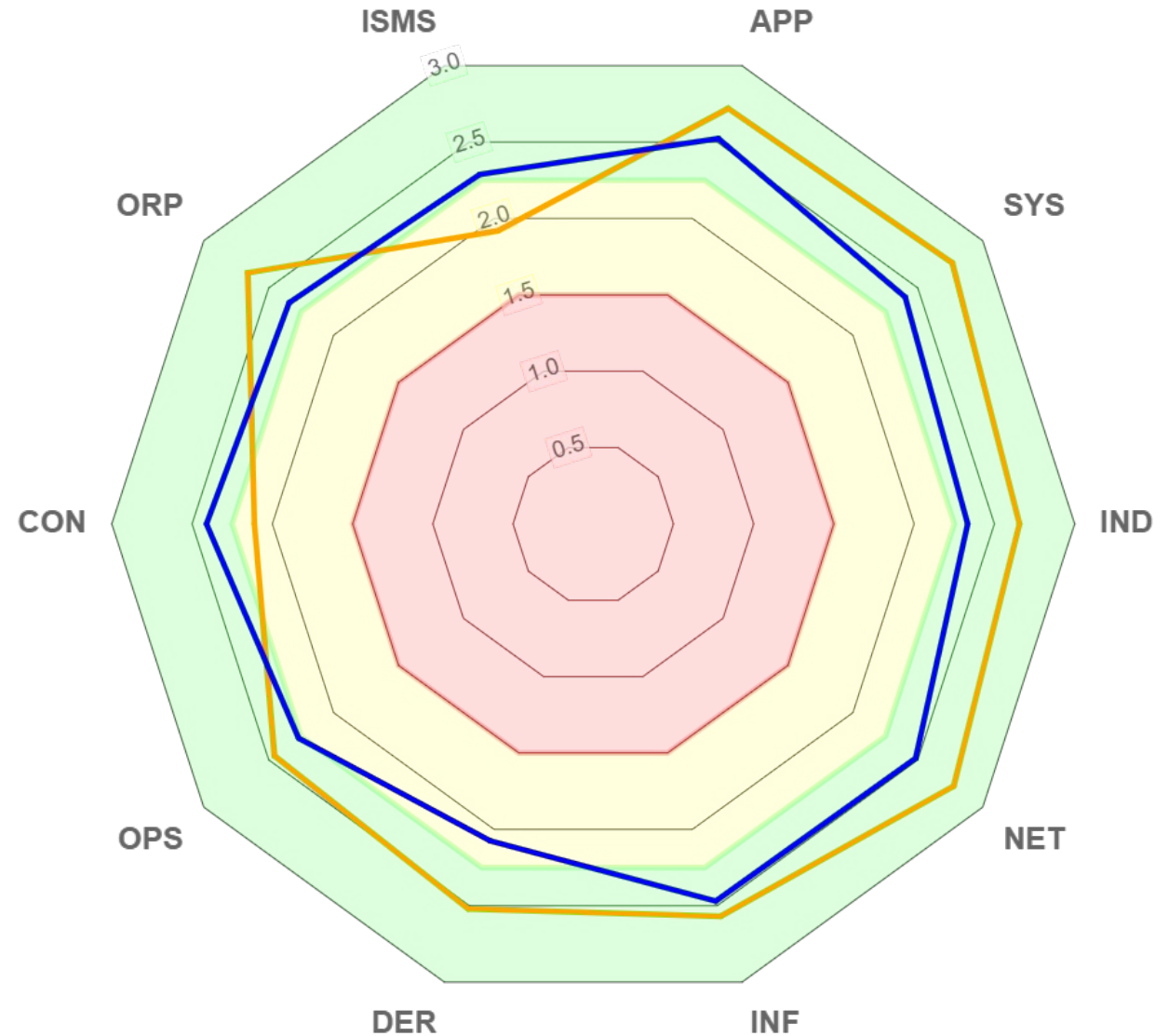
- Keskmiselt läheb pigem hästi
- ISMS moodulgrupp vajab rohkem tähelepanu (infoturbe haldus, juhtkonna kaasatus...)

 Keskmine Teadlikkus Dokumentatsioon Praktilisus Küpsus

Dokumentatsioon & Praktilisus

- Praktilisus üldiselt kõrgem kui Dokumentatsioon – see tähendab, et pigem tehakse asjad kõigepealt ära ja hiljem dokumenteeritakse.
- Dokumenteerimine aitab tagada jätkusuutlikkust.

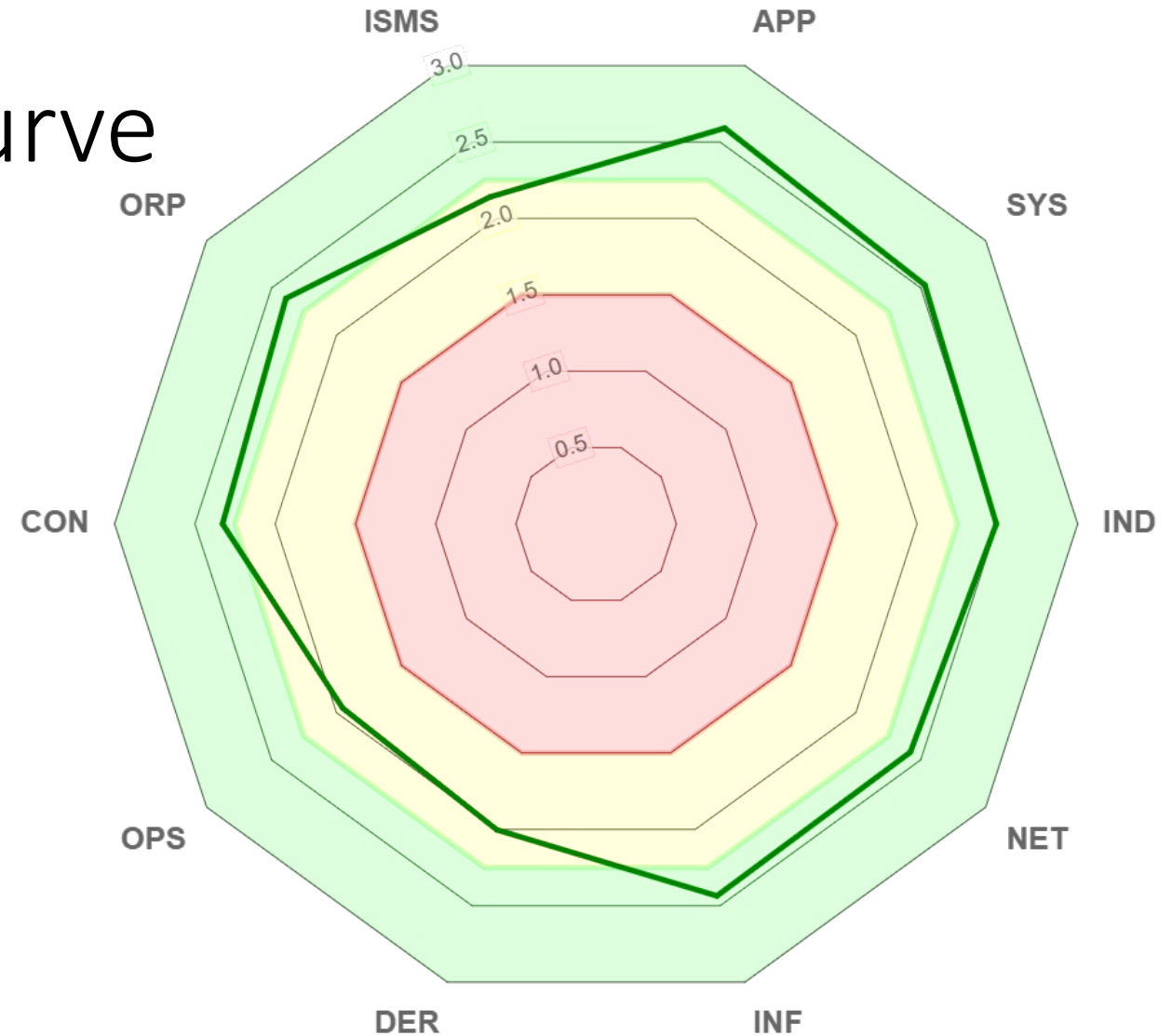

 Keskmine Teadlikkus Dokumentatsioon Praktilisus Küpsus

Küpsus ehk Standardturve

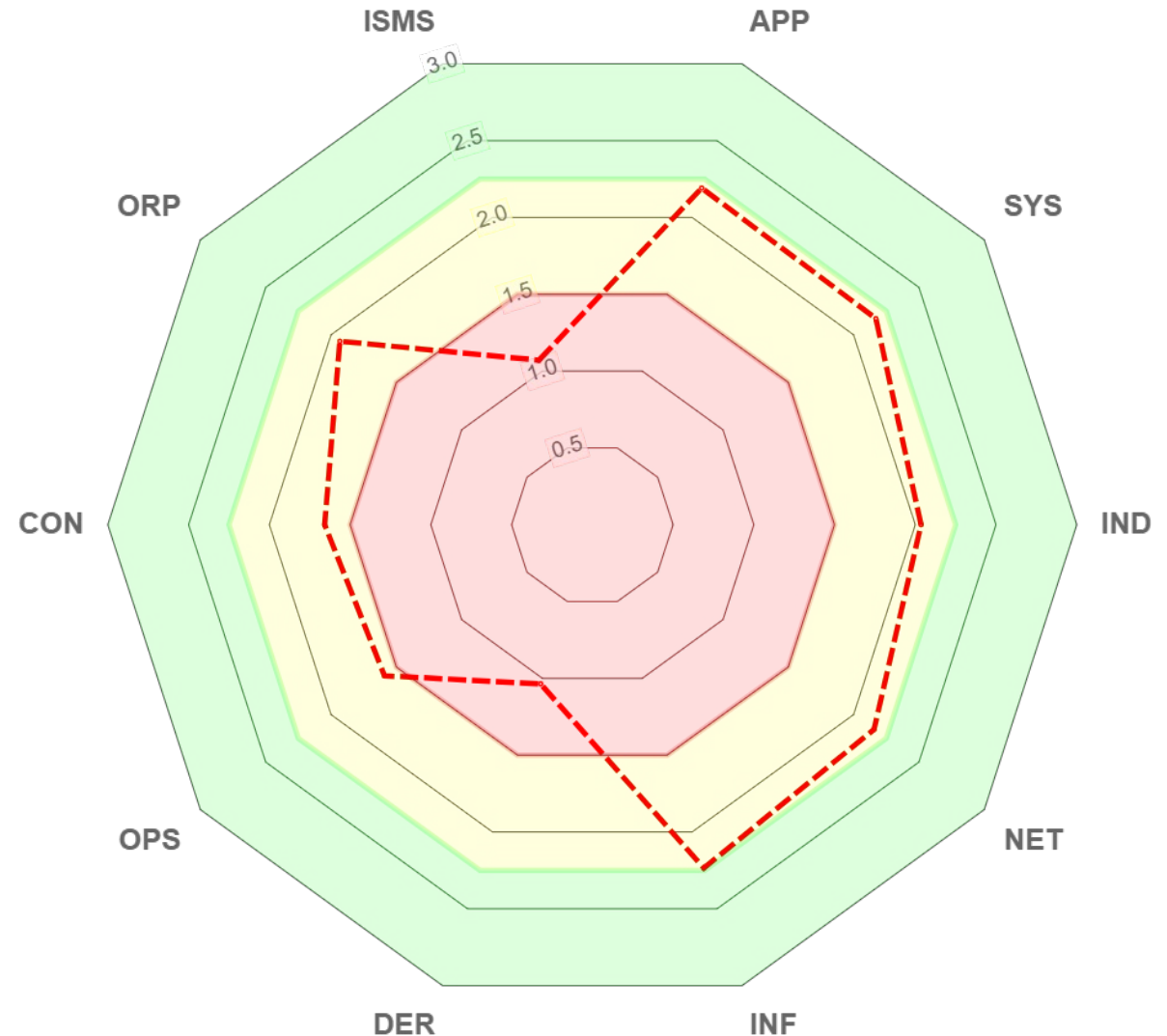
- Kõrgema küpsustaseme meetmete rakendamisel vajavad rohkem tähelepanu:
  - ISMS – juhtimine
  - OPS – käidutööd
  - DER – avastamine, reageerimine

 Keskmine Teadlikkus Dokumentatsioon Praktilisus Küpsus

Tulemused – EDU

- Valdkonniti on tulemused väga erinevad.
- Sageli on süsteemimoodulid (joonisel paremal) paremas korras kui protsessid (joonisel vasakul).
- Koolides vajab rohkem tähelepanu:
  - ISMS – juhtimine ja haldus
  - DER – avastamine, reageerimine, audit

 Keskmine Teadlikkus Dokumentatsioon Praktilisus Küpsus

Jooned graafikul

Keskmine – teiste joonte keskmine

Teadlikkus – Infoturbe tegelemise vajadus on teadvustatud ja sellega tegeletakse.

Dokumentatsioon – Formaalsed protsessid ja vajalikud infoturvet toetavad dokumendid.

Praktilisus – Rakendatud on praktilised tegevused infoturbe haldamiseks.

Küpsus – On selged üle-organisatsioonilised poliitikad ja printsiibid.
Tegevused on standardiseeritud, dokumenteeritud, regulaarsed ja jälgitavad.
Toimub pidev seire ja parendamine.

E-ITS moodulid (eits.ria.ee)

• Süsteemimoodulid:

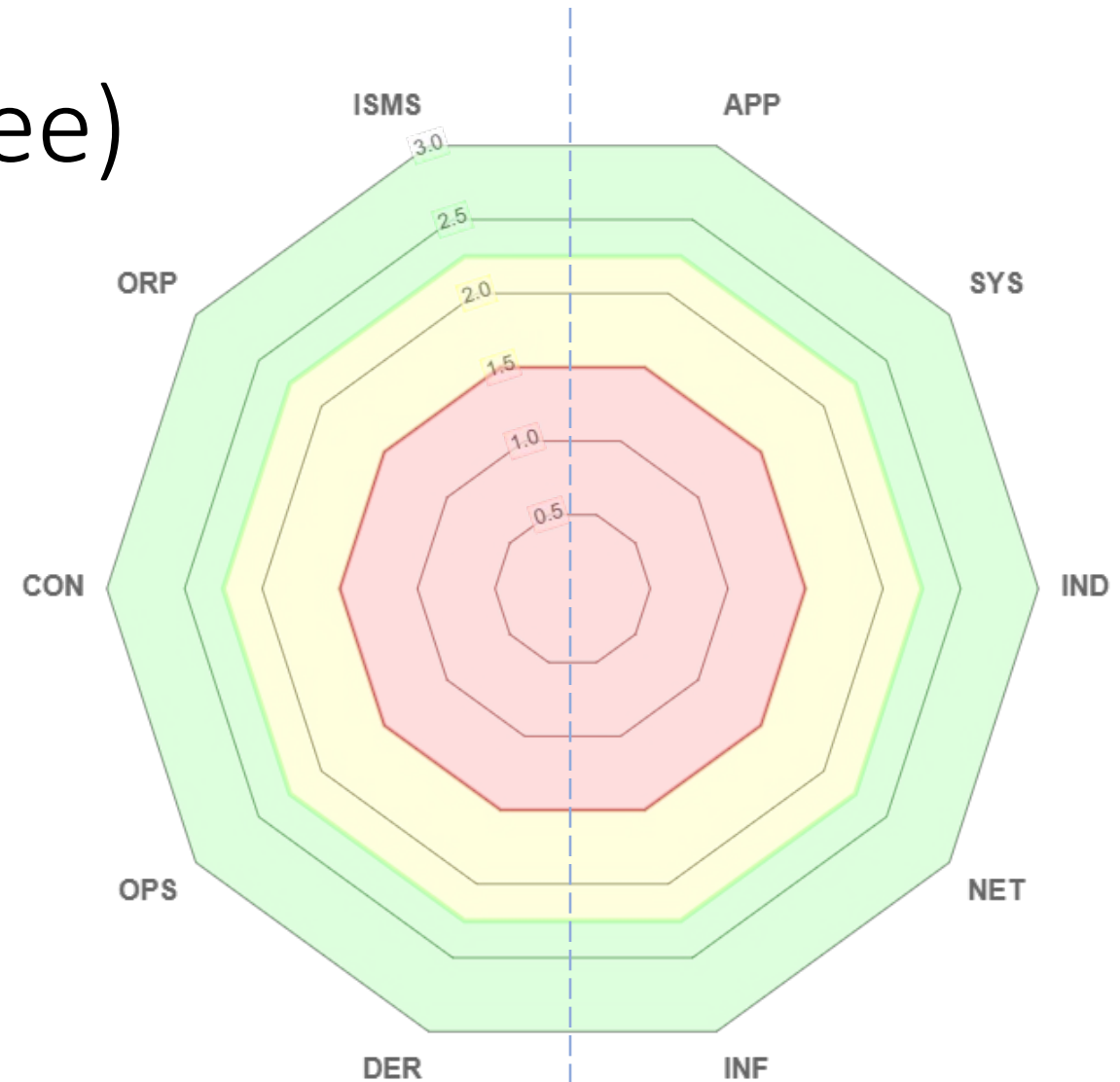
- APP – tarkvara ja koostöö lahendused – rakendused, videokõne tarkvara jms
- SYS – saab käega katsuda ehk riistvara – serverid, telefonid. *Endpoint*'id ehk lõppseadmed
- IND – tööstusautomaatika ja robotseadmed, SCADA kontrollid
- NET – võrguseadmed, mida kasutajad ei näpi – ruuterid, tule müürid
- INF – taristu, hooned, ruumid, seadmekapid, kaabeldus, targad majad, hooneautomaatika, värgvõrk. RKAS peamiselt haldab

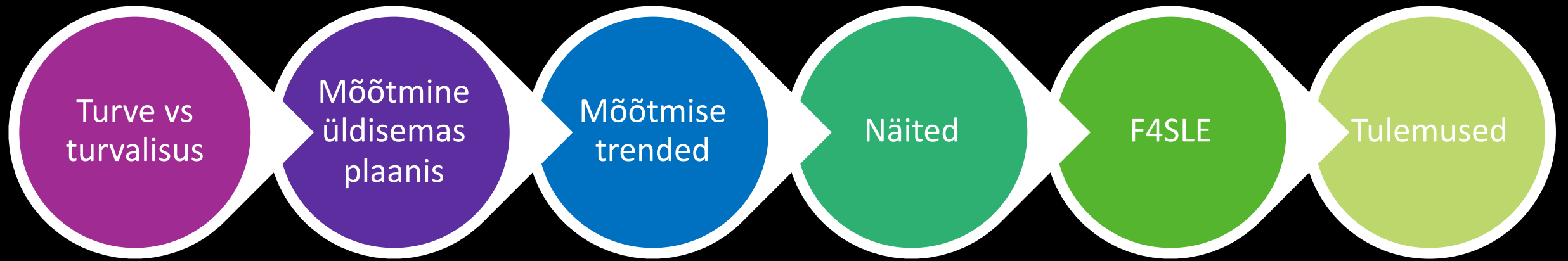
• Protsessimoodulid:

- DER – avastamine, reageerimine, parendamine ehk audit
- OPS – käidutööd – sarnased asjad, mis tuleb tehniliste asjade puhul teha. Näiteks väljast tellimise moodul. Uuenduste paigaldamine. Juhendid admin tasemele.
- CON – üldised asjad, mis kehtivad nii kasutajatele kui ka süsadminnidele. Kehtivad igal pool, aga ei ole otseselt kuskil teises kategoorias. Näiteks isikuandmete kaitse, andmete varundus ja hävitamine jms.
- ORP – organisatsioon ja personali korralduslikud asjad – kes meil töö on, kuidas me neid ära saadame.
- ISMS – juhtimine ehk haldus, ressurside jaotamine, vastutus, järjepidevus.

protsessimoodulid

süsteemimoodulid

Olek vs protsess

Mõõdikute paljusus ja taasavastamine

Eesti katsetused

Mõõtmise keerukus
usaldusväärsus

Saab minna
pigem paremaks

Me ei saa mõõta turvalisust,
aga saame hinnata seda, mida me selle jaoks ära teinud oleme!

Aitäh kuulamast!

Mari.Seeba@ut.ee
Mari.Seeba@ria.ee